

Gelmezinden owal eliňden bir kär

Category: Goşgular, Kitapcy, Türkmen dili

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Gelmezinden owal eliňden bir kär

Dünýä edebiýatynyň ägirt uly wekilleriniň biri külli Gündogaryň göz guwanjy, Muslihitdin Abu Abdylly Sagdynyň (XII a.) nesillere goýan edebi mirasy gözelligi, nepisligi, akyl hem pelsepe çuňlugy bilen özüne bendi edýär.

Sagdynyň döredijiligi hemişe-de dünýäniň läheň-läheň şahyrlaryny, ýazyjylaryny, alymlaryny gyzyklandyryp geldi, çawy jahana dolan şahyryň ganatly setirleriniň ýeten künjünde ony okaýardylar, lezzet alýardylar. Baryp XVIII asyrlarda hem Ýewropada Sagdyny oňat bilýärdiler, meşhur nemea alymy Gyote Sagdynyň poeziýasy bilen içgin gyzyklanyp, şahyryň ýokary çeperçiligi, päk ahlak-adamkärçilik pikirlerini öňe sürýän sygyrlarynyň äheňinde özüniň ajaýyp goşgularynu döredipdi.

Sagdynyň türkmen klassyky edebiýatyna hem täsiri çäksizdir. Ol Döwletmämmet Azady, Magtymguly, Andalyp ýaly şahyrlaryň ykrar eden ruhy halypalarynyň biridir. Arap-pars dillerinden oňat baş çykarýan edebiýatyçy alym, merhum Rahman Rejebow özüniň bütin manyly ömrüni Sagdynyň döredijiligini öwrenmäge, eserlerini türkmen diline terjime etmäge bagyşlady. Emma sowet düzgüni ýyllarynda türkmen alymyna Sagdynyň eserlerini dolulyguna çap etdirmäge mümkinçilik bolmady. Gynansak-da, gazet sahypalarynda aram-aram çap edilendigini hasaba almasaň, Garaşsyzlyk ýyllarynda-da Sagdynyň eserleri türkmen dilinde aýratyn kitap görnüşinde neşir edilmedi.

Şeýle-de bolsa, alym Rahman Rejebow Sagdynyň ölmez-ýitmez "Gülüstan" we "Bostan" atly eserlerinden bölekleri çap etdirip, türkmen okyjylaryny juda begendiripdi.

Gelejekde hem Sagdynyň ýokarda ady agzalan eserlerini we beýleki gazaldyr goşgularyny yzygiderli saýtymyzda okyjylarymyzyň dykgatyna ýetirip durmagy maksat edinýäris.

Alymyň şahsy arhiwinde saklanýan bu terjimeler saýtymyzyň okyjylaryna ajaýyp edebi serpaýymyz bolsun.

► GELMEZINDEN OWAL ELIŇDEN BIR KÄR

Işle tä eliňden gelýän wagtynda,
Gelmezinden owal eliňden bir kär.

Ady meşhur bolan şanamlarda,
Rüstendir, ok ötmez ý Isfendiýar.

Görelde üçindir aga-beglere,
Bu dünýä galandyr köpden ýadygär.

Munça köpler gitdi, emma, eý, ýeser,
Almadyň olardan hergiz ygtybar.

Eý, tohumdyň sen garynda bir zaman,
Bir wagtda süýt-bilen geçirdiň mydar.

Tä soňra boý aldyň, ösdüň, ýetişdiň,
Serwi boýly bolduň, görmegeý bir är.

Şeýle hem bolduň bir atly goç ýigit,
Söweş meýdanunda bir goçak serdar.

Ol gören zatlaryň galmady biri,
Ýene görjekleriň galmaz berkarar.

Ir-u-giç bu heýkeliň, dik kamatyň,
Tozuny sowuryp, ýel eder gubar.

Galsa bir ýagşy at galsa adamdan,
Ýegdir altyn saraý salandan, eý, ýar.

Nirede häzirki paýymyz biziň,
Kim biler geljek ýyl başyňda ne bar.

Getir, gardaş, gözəl mazmunyň bolsa,
Dagy zyba şekilden-ä men bizar.

Hiç bilermiň akyl ýagşy ýa-da jan,
Men diýeýin eger bolsaň hyrydar.

Adamynyň akly gerek başynda,
Bolmasa gury jan eşekde-de bar.

Dünýäniň gerdişi almazdan owal,
Eliňden gaňyryp, erki-ygtyýar.

Harman gerek bolsa, tohum sal ýere
Genç isleseň talabynda çek azar.

Geç kişiniň ownuk-uşak günäsin,
Ulug ýaradandyr seni Biribar.

Geçgin ýazygyny ötünç isläniň,
Bir pena gözläni gaýtarma, zynhar.

Pozma geçenleriň ýagşy adyny,
Galar ýaly ýagşy adyň berkarar.

Şalara ýaraşmaz gije hem gündiz,
Meý içip, meýmiräp ýatmaklyk humar.

Mysapyr düşene merhemet eýle,
Ýagşy adyň bilen goý dolsun diýar.

Mazlумыň daňdanky nala gysajy,
Berk gysar zalymy, boluň bir diwar.

Ýamana ýaman bol, ýagşa-da ýagşy,
Tikene tiken bol, güle hem gülzar.

Gatyşma adama döw, gorkma ondan,
Gaç, bolsa adamdan döw sypat, myrdar.

Kim eklese döwi ýa bedasyly,
Gazar eli bilen özüne mazar.

Ýamana eder sen şunça ýagşylyk,
Ýylan jadysyndan ahyr öldir mar.

Pendimi halka dek as gulagyňdan,
Eý, gözli, gulakly, akyllý, hüşgär.

Sözle bildigiňçe, sözle, eý, Sagdy,
Haky diýmek bolar diňe äşigär.

edebiyatwesungat

Goşgular